Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm, B. No: 2023/4822 (22.04.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2023/4822)

Karar Tarihi: 22/4/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik aylığı bağlananlara emekli ikramiyesi ödenebilmesi için kamudaki görevin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermesi koşulunun aranması nedeniyle mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon talepte bulunan ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Ekli listenin (A) sütununda bulunan başvurular, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle birleştirilmiş ve inceleme 2023/4822 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

4. Başvurucular, farklı sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmet süreleri birleştirilmek suretiyle hesaplanan hizmet süresi için kendilerine emekli aylığı bağlandığı hâlde emekli ikramiyesi verilmemesinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca hizmet süresi birleştirmesi yapmadan emekliye ayrılanlara herhangi bir şart aranmaksızın emekli ikramiyesi ödenmekteyken kendileri gibi hizmet süresi birleştirmesi yaparak emekli olabileceklere aynı hakkın tanınmaması nedeniyle ayrımcılığa uğradıklarını iddia etmiştir. Memuriyetlerinin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermediği gerekçesiyle emekli ikramiyesi ödenmeden emekli aylığı bağlanması işlemine karşı açtıkları iptal davalarının reddedilmesi sebebiyle mülkiyet hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

5. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, iddiasını ispat edemeyen ve iddiasını belirli bir kanun hükmüne ya da istikrarlı bir içtihada dayandırmayan başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değeri veya en azından böyle bir değeri elde etme yönünde meşru bir beklentisi olmadığı ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

6. Başvurucuların emekli ikramiyesi ödenmemesine dair şikâyetlerinin esas itibarıyla mülkiyet hakkını ilgilendirdiği anlaşıldığından ihlal iddialarının mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

7. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan emsal başvuru ([GK], B. No: 2019/41241, 25/2/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan başvuruda aynı şikâyet yönünden mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Kararda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olma kuralının yalnızca hizmet birleştirmesi suretiyle emekli aylığı bağlananlar için geçerli olduğu, emekli aylığı bağlanması için 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında süresi tek başına yeterli olanların kanun hükmünde kararname ile kamu görevinden çıkarılsalar dahi emekli ikramiyesi alabildiği belirtilmiş, kamu görevinden çıkarıldığı hâlde anılan kapsamdaki sigortalılık süresi aylık bağlanmaya yeterli olanlar ile aylık bağlanmaya yeterli olmayanlar arasında -emekli ikramiyesi ödenebilmesi için- 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı mülga İş Kanunu'nun 14. maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona erme kuralına tabi tutularak farklılık oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede farklı muamelenin emekli aylığına hak kazanılması için gerekli sürenin önemli bir kısmını kamuda geçirdikten sonra kamu görevinden çıkarılan başvurucuya emekli ikramiyesine hak kazanma yönünden orantısız külfet yüklediği sonucuna varılarak mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine, ihlalin kanundan kaynaklanması nedeniyle kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmiştir (emsal başvuru, §§ 46-88).

9. Somut olayda da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Emekli Sandığına bağlı olarak geçen hizmet süresinin tek başına yeterli olması hâlinde görevin ne şekilde sona erdiğine bakılmadan emekli ikramiyesi ödeneceği hâlde hizmet süresinin tek başına emekliliğe yeterli olmaması durumunda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak hizmetin sona ermiş olma koşulunun aranması sonucu emekli ikramiyesine hak kazanma bakımından başvuruculara orantısız külfet yüklenmesinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

12. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ikinci fıkrasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (emsal başvuru, § 84).

13. Anayasa Mahkemesi, ihlalin kanundan kaynaklandığı hâllerde giderimin ne şekilde yapılacağı ile ilgili olarak emsal başvuru ([GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022) kararında ilkeleri tespit etmiştir. Buna göre ihlal, idari makamların veya yargı mercilerinin Anayasa'ya uygun yorum yapmalarına imkân vermeyecek açıklıkta bir kanun hükmünü uygulamaları veya kanundaki belirsizlikler nedeniyle ortaya çıkmışsa bu ihlal, kanunun uygulanmasından değil doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır. Bu durumda ancak ihlale yol açan kanun hükmünün ortadan kaldırılması veya ilgili hükmün yeni ihlallere yol açılmayacak bir şekilde değiştirilmesi ya da yeni ihlallere yol açılmasının önüne geçilmesi için belirsizliğin ortadan kaldırılması hâlinde söz konusu ihlalin bütün sonuçlarıyla giderilebildiğinden söz edilebilir (B. No: 2017/17428, § 56).

14. Anayasa Mahkemesinin B. No: 2017/17428 sayılı kararında benimsendiği üzere kanundan kaynaklanan ihlal durumunda ihlalin giderimini sağlayabilecek yöntemlerden biri de ihlale neden kanuni düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili mahkemesince itiraz yoluna başvurulmasıdır. Bu bağlamda somut başvuruda Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulmasının sağlanması amacıyla yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varılmıştır.

15. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

E. Ekli listenin (F) sütununda yer alan başvuru harçları ile ekli listenin (E) sütununda yer alan vekâlet ücretinin tabloda gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 22/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.